

Nr 615

Av herr Andersson i Knäred m. fl., *angående fördelningen mellan stat och kommun av kostnader för ålderdomshem.*

(Lika lydande med motion nr 526 i Första kammaren)

Situationen för åldringsvården, som senast fått belysning genom socialpolitiska kommitténs undersökning, kan inte anses tillfredsställande. Brister föreligger på olika områden. Bl. a. gäller detta i fråga om ålderdomshem. Enligt socialpolitiska kommitténs beräkningar fordrar en oförändrad relativ vårdkapacitet mellan 2 500 och 3 000 nya ålderdomshemsplatser per år. Den nuvarande utbyggnadstakten medför ca 1 800 nya platser per år. Nettotillskottet är ca 800 platser, vilket innebär en årlig ökning med ca två procent. Antalet åldringar ökar däremot med i genomsnitt 2,6 procent de närmaste åren.

Några bestämda förutsägelser om den framtida fördelningen mellan olika vårdformer inom åldringsvården kan inte göras, bl. a. beroende på att gränserna mellan vissa vårdformer i praktiken är mycket oklara. De ovan relaterade siffrorna ger dock vid handen att ålderdomshemsbyggnadet ingalunda får eftersättas utan bör ökas.

Uppförandet av ålderdomshem är en kommunal angelägenhet, men staten har, här liksom på vissa andra områden, lämnat bidrag i stimulerande och kostnadsfördelande syfte. De nu gällande grunderna för statens bidrag fastställdes 1953 och grundar sig i huvudsak på förhållandena 1952. Sedan dess har inträffat sådana förskjutningar i fråga om penningvärde, kommunala skatteunderlag samt byggnads- och utrustningskostnader, att bidraget sjunkit mycket långt under den nivå som avsetts.

Bidragsunderlaget vid nybyggnad av ålderdomshem är 18 000 kronor per vårdplats, en summa som grundar sig på medelkostnaderna år 1952. Sedan dess har de höjda byggnadskostnaderna m. m. medfört att bidragsunderlaget numera täcker endast ca 50 procent av de faktiska medelkostnaderna. Därjämte har statens andel av detta bidragsunderlag minskat mycket kraftigt till följd av penningvärdeförsämring och ändrade skatteunderlag i kommunerna. Detta framgår av nedanstående tabell, som utvisar statens procentuella andel av bidragsunderlaget vid olika skatteunderlag.

Antal skattekronor per invånare	Statsbidragsprocent
Under 16	50
16—17,99	45
18—19,99	40
20—21,99	35
22—23,99	30
24—25,99	25
26—27,99	20
28—29,99	15
30 och däröver	10

Denna totalt föråldrade skala fastställdes under beaktande av det normalskatteunderlag som utgör en grund för bidraget. Inledningsvis uträknades detta underlag på basis av åren 1945—1951 till 22,17 skattekr. per invånare. För kommuner i detta läge ansågs, såsom framgår av skalan, ett statsbidrag med ca en tredjedel av kostnaden vara skäligt. Bidrag utgår nu på basis av kommunens genomsnittliga skatteunderlag under fem av de sju senast förflutna åren — sämsta och bästa år ej medtagna. Omfattningen av den förskjutning som inträffat framgår i någon mån av att det genomsnittliga skatteunderlaget i riket vid senaste taxering utgjorde ca 54 skattekronor per invånare.

Statens andel av kostnaden för uppförande av ålderdomshem avsågs alltså genomsnittligt vara en tredjedel. Den har emellertid sjunkit till knappt 15 procent av bidragsunderlaget. Då den faktiska kostnaden överstiger bidragsunderlaget med ca 50 procent utgör statens faktiska kostnadsandel knappt 10 procent.

Den förskjutning som sålunda inträffat beträffande kostnadsfördelningen i fråga om ålderdomshembyggnaden har alltså inneburit att kommunerna fått vidkännas en starkt ökad andel medan statens andel sjunkit till mindre än en tredjedel av vad som avsågs när nuvarande grunder infördes. Enligt vår mening bör inte en sådan ordning accepteras i nuvarande läge. Vi föreslår att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till nya grunder för statsbidragen. Som riktpunkt bör därvid gälla att den fördelning som avsågs vid riksdagens beslut 1952 skall återställas.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning och förslag rörande nya grunder till statsbidrag för ny- och ombyggnad av ålderdomshem, så att den kostnadsfördelning mellan stat och kommun, som avsågs när nu gällande grunder infördes, blir återställd.

Stockholm den 26 januari 1964

Alvar Andersson
i Knäred*Harry Wahrendorff**Gunnar Larsson*
i Luttra*David Gomér**Rune Gustavsson*
i Alvesta